

Od tebe vzamem zdaj slovó,
Al prošnjo ímam še lepó,
Dopolni, kar ti rečem naposléd:
Slovenec bodi, kakor je tvoj déd!
Ročico daj, — a deček, mož besede! —
Naj „Vertec“ zdaj nasiti ti poglede.

Lujiza Pesjakova.

Blagi otroci so staršem edina tolažba v nadlogah.

Veliko sto let je že zatonilo v morje davne preteklosti, da je živel pod gerškim cesarjem Justinijanom hraber mož, verlega, neomahljivega značaja in v vseh svojih dolžnostih zvést cesarju in domovini. Njegovi starši niso bili niti bogati niti plemenitega rodú in mož priproste rodovine je služil le kot telesni stražnik na cesarskem dvoru. Toda njegovo blago čuvstvo za národ in domovino, njegova prava čista ljubezen do vladarja, zlasti njegova hrabrost in neprimerna zvestoba, ki jo je kazal pri vsakej priliki, niso ga pustile dolgo v omenjenem stražnem stanu, temveč povzdignile so ga na slavno in častno stopnjo najvikšega vojnega poveljnika. Ta visoka, častna služba pa ni prevzela verlega možá, ampak le še bolj je vkoreninila v njém zvestobo in ljubezen do cesarja, za kterega je bil pripravljen žertovati kri in življenje. A ni dolgo terpelo in mož, kterega je cesar tako častno povzdignil, moral je pokazati svojo hrabrost in bistroúmje. Cesar Justinijan je bil namreč zamotan v hudo vojno z mogočnimi Perzijani, kterih vojska je štela čez 40,000 hrabrih vojakov, a njegovih je bilo komaj polovica toliko. Toda bistroúmje, s kterim je Bog nadaril nevstrašenega vojnega poveljnika, zdalo je v vojni s Perzijani mnogo več, nego vsa njihova silna in velika množica vojakov. Hrabri vojskovodja je premagal Perzijane in je k miru in slogi pripravil, ter je také rešil cesarja in domovino iz največe pogube. Ali ta mir ni trajal dolgo. Nastali so kmalu zopet drugi nepokoji v Carigradu, vsled kterih se je mnogo kervi prelilo pa tudi velik in lep del mogočnega mesta v pepel in šuto razpalo; al slavni vojskovodja je pomiril tudi tukaj vstajnike in nemirneže, ter je zopet otél svojemu ljubljenemu cesarju préstol in življenje. Kmalu po tej slavnej zmagi je moral v daljno Afriko, da se bojuje z ondotnim sovražnim kraljem Gelimerjem. Brez odloga se napotí z bojnim brodovjem in z ostalo vojsko, ki je štela komaj kakih 15,000 vojakov, čez široko morje, premaga protečega kralja in ga pelje v slavnej zmagi, kot vjetnika v velikansko mesto Carigrad. Tako je rešil slavni in pogumni mož zopet svojega cesarja iz velike zadrege in nevarnosti. Z veliko navdušenostjo je sprejelo mesto slavnega premagovalca in nevstrašenega vojnega junaka. Cesar Justinijan mu je skazoval velike milosti; v njegovo slavo in čast je zaukazal novce kovati in nobene priložnosti ni opustil, da si ne bi pridobil zopet novih zmag po junaškem vojskovodjí svoje armade. Pošlje ga tedaj v lepo, rodovito Italijo,

da bi tam kraljestvo vzhodnih Gotov razdjal in mu tudi rimsko kraljestvo pridobil. Slavni boritelj in obče spoštovani vojni poveljnik odrine s svojim brodom v Italijo, privojškuje več zalih mest in pelje gotiškega kralja kot vjetnika s sabo v Carigrad. Pozneje se je bojeval tudi z Bolgari, pa tudi tu je bila sreča na njegovej strani.

Njegove ogromne zasluge za domovino in cesarja, mnogi kervavi boji, v katerih je prelival svojo kri, tuje dežele, ki jih je pridobil svojemu vladarju, vse to je zadostno pričalo o njegovej zvestobi do vladarja, o njegovej hrabrosti in junaštvu, njegovej čistej in pravej ljubezni do domovine. In kdo bi si bil le misliti mogel, da bo človek, ki je žertoval vse svoje moči na blagor domovine, ki jo je tolikokrat rešil iz največjih nadlog in pogube, ki je pridobil svojemu vladarju toliko slavnih zmag ter mu ne samo enkrat otél prestol in življenje, kdo bi si bil misliti mogel, da bo ta človek prišel v veliko nemilost in zaméro pri svojem cesarji. Pa je že takó na tem ljubem svetu. Zavid, ta strupeni gad človeškega serca ne miruje poprej, dokler ne pograbi in popolnoma ne vniči človeka, kterega si je izbral v svojo žertvo. Takó je bilo tudi tukaj. Ni se manjkalo ljudi, ki bi bili radi sloveli in dosegli čast in slavo, kakoršno si je pridobil naš ravno opisani poveljnik. Ker pa niso bili zmožni, da bi si pridobili enako slavo in čast, jeli so zavidati zvestega in poštenega možá. Izmišljevali so se vsakoverstne reči, ki so mérile v pogubo slavnemu rešitelju gerškega cesarstva. Govorili so le slabo o njem in terdili, da ima namére, ki protivijo cesarjevemu obstanku; obdolžili so ga izdajalstva, hlimbe in raznih drugih krivic in nevarnih početij. Cesar Justinijan je gerdim in lažnjivim prilizovalcem bolj verjel, nego svojemu poštenemu in zvestemu vojniku. Takó se je zgodilo, da je že precej priletnemu starčeku, kteremu je poprej toliko ljubezni in zaupanja skazoval, odvzel vso čast in slavo, katero si je verli mož pridobil v mnogih kervavih bitkah. Nekoliko pozneje ga celó pusti zapreti v globoko, temno ječo. — Pa to še ni bilo zadosti. Cesar se je še vedno bal starega, a še precej čverstega možá, pa da bi se tega nepotrebnega strahú popolnoma otresel, zapové, na prigovarjanje svojih prilizunov, slavnemu in junaškemu vojskovodji oči iztakniti, ter ga po tém za vselej iz svojega cesarstva zapoditi. Ta grozovitna in neusmiljena cesarska zapoved se je izpolnila. Zveste oči, ktere so le za srečo, mir, slavo in življenje svojega vladarja dan in noč čule in bdele, bile so z žarečim železom izžgane; verhi tega je bilo še povelje dano, da se naj staremu in slepemu vojskovodji poišče vodník, kteri ga popelje čez mejo gerškega cesarstva. Ta zapóved je bila javno razglašena. Toda kdo bi bil, da bi prevzel to žalostno nalogo? Ubogi slepi stavec, zapert v temnej ječi, težko že čaka rešitelja, kteri bi ga popeljal iz oduhlega kraja vsaj na zdrav in čist zrak, toda — nihče se ne oglasi. — Na vse zadnje se javi nek zál deček ter prosi, naj bi on bil vodník slepemu, nesrečnemu možú. To se je rado privolilo in berž se naznani ta novica slepemu vojskovodji. Jetniški varuhi ga denejo iz železja, peljejo ga iz jetnišnice, in namesto svitlega meča dajo nekdanjemu verlemu junaku palico v roko, da se podá za vselej iz svoje drage domovine. Kdo popiše žalost in britkost, ki ju je občutil blagi stavec v svojem

serci, ko je slišal, da mora za vselej zapustiti dom in vse, kar mu je milo in drago, ter se podati daleč čez meje svoje ljube domovine v puste in neznanе kraje. Kdo popiše grenko ból njegovega čutljivega serca, ko se je pri vsem tem zavedal svoje nedolžnosti in pomislil, da vse to mora po nedolžnem terpeti! Kdo popiše strah in grozo, ki mu švigne po mozgu in kostéh, kedarkoli se ozré v černo z oblaki prevlečeno prihodnjost! — Pa vse to bi bil hrabri vojskovodja še prenašal, kajti terpljenja je bil vajen že od mladih nog, toda ena britkost napolnila mu je dušo in sercé z nedopovedljivimi bolečinami, za ktere blagi starček ne najde nobenega léka, nobene tolažbe. Bila je to ločitev od zale hčerke, najdražega njegovega zaklada, ki ga je imel na svetu. — Pa kako neki bi se tudi mogel ločiti od nežne svoje krasotíce, ki mu je tolikokrat v lehkem diru pritekla naproti; ki je iz kervavega boja prišedšega z nedolžnima ročicama objemala; ki mu je tolikokrat blede lici poljubovala in ga prav po otročje negovala. Oj, kolikokrat je pri tem milem objemu pozabil vse skerbi in težave, ki mu jih je nakladal njegov težavni stan. In ko je svet občudoval njegovo neprimerno hrabrost in serčnost, ko je sprejemal slavnega junaka z živahnini pozdravi v svoje okrožje, gledala je od daleč nedolžna deklica z očesom čiste ljubezni, z očesom gorke hvaležnosti svojega ljubega očeta, kajti nič drugega ni vedela, nič drugega poznala, nego otročjo skerblijivost do svojega dobrega in skerbnega očeta. — In to hčerko, to blago, zalo deklico naj bi zdaj zapustil? Preveč je bilo to za čutljivo sercé nesrečnega očeta. — Ker pa vendar ni mogoče, da bi še kedaj gledal rudeča lica svojega ljubljenega otroka, govoril bi vendar še rad z zalo svojo hčerko in samo enkrat jo še pritisnil na svoje persi, samo enkrat bi še rad poljubil svoje krasno dete, preden se podá kot slepec in berač za vselej po daljnem, tujem svetu.

Jetniški varuh ga je popustil v prostornej lopi pred jetnišnico. Nesrečni vojskovodja je vedel, da ni zdaj nikogar v obližji razun blagega dečka, ki se mu je ponudil za vodníka. Z derhtečo roko potegne dečka k sebi ter mu tihoma na uho pošeptá: „Kdorkoli si, blaga duša, prosim te, popelji me, preden zapustiva mesto, na moj dom, da samo enkrat še objamem drago hčerko, preden za vselej vzamem slovó od njé, in jej dam svoj očetovski blagoslov. Ali deček ihténja ne more govoriti; terdo se oklene nog slepega možá in joka tako milo in čutljivo, da bi se najterje človeško sercé moralo omečiti pri tem žalostnem prizoru. Kako se pa tudi ne bi jokal blagi deček, ki ni bil nihče drugi, nego — hčerka nesrečnega vojskovodje. — Ko je namreč zvedela zala deklica, da je dano povelje, da se poišče vodník, ki popelje nesrečnega, slepega možá čez cesarske meje, oblekla se je v moško obleko, ter hitela k ljubemu očetu, da mu kaže pot po nevarnih njegovih stopinjah. In takó je peljala svojega slepega očeta iz drage domovine v pusto tujino in delila ž njim ves čas njegovega življenja žalostno njegovo osodo.

Dasiravno slép, nadložen in reven, bil je vendar srečen nesrečni Belizar na strani svoje zveste, ljubljene hčerke — Irene.

Ivan Tomšič.